

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 587/2022-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 25 Co 69/2017-376 zo 4. septembra 2018 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 211/2019 z 26. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 1. júla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 25 Co 69/2017-376 zo 4. septembra 2018 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 211/2019 z 26. februára 2020 (ďalej aj „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“). Navrhuje napadnuté rozhodnutia zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva, že v konaní vo veci samej vystupoval sťažovateľ v procesnom postavení žalobcu proti žalovanému mestu [REDAKOVANÉ],

██████████ (ďalej len „žalovaný“), vo veci žaloby o náhradu za užívanie nehnuteľností podanej na Okresnom súde Prešov (ďalej len „okresný súd“) 30. septembra 2014. Žalobou sa sťažovateľ proti žalovanému domáhal zaplatenia sumy 156 962,04 eur spolu s úrokom z omeškania z titulu bezdôvodného obohatenia sa žalovaného za užívanie nehnuteľností (nachádzajúcich sa v katastrálnom území žalovaného, a to ██████████ – ██████████ o výmere ██████████ – ██████████ o výmere ██████████, ██████████ na týchto pozemkoch sa nachádzajúcej a ██████████ o výmere ██████████ pozn.) vo vlastníctve sťažovateľa bez platnej nájomnej zmluvy. Podanú žalobu sťažovateľ odôvodnil tým, že žalovaný užíva pozemky ██████████ a i ██████████ vo vlastníctve sťažovateľa ako ██████████ na zabezpečenie spojenia nehnuteľností nachádzajúcich sa v ██████████ užíva žalovaný ako ██████████, čím si žalovaný plní na úkor sťažovateľa verenú funkciu súvisiacu s uspokojovaním potrieb občanov.

3. Okresný súd ako súd prvej inštancie vo veci rozhodol čiastočným rozsudkom č. k. 9 C 248/2014 335 z 24. apríla 2017 (ďalej len „čiastočný rozsudok okresného súdu“), ktorým zamietol žalobu sťažovateľa v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia za tvrdené užívanie ██████████ žalovaným v období od 25. novembra 2010 do 30. septembra 2014. Proti čiastočnému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom tak, že potvrdil čiastočný rozsudok okresného súdu.

4. Krajský súd potvrdenie čiastočného rozsudku okresného súdu v podstatnom odôvodnil tým, že ako vyplýva z odôvodnenia prvoinštančného súdu, tento vykonal ohliadku a zistil, že predmetný pozemok je neudržiavaný, neoplotený, zarastený a žiadnym spôsobom nemôže slúžiť k zlepšeniu života obyvateľov obce – žalovaného. Poukázal na to, že časť odpredaného pozemku umožnil žalovaný v rámci stavebného konania oplotiť, čo priamo odporuje tomu, aby mohla byť táto plocha považovaná za verejne prístupnú, teda za verejné priestranstvo. Uviedol, že sťažovateľ bol žalovaným opakovane vyzývaný, aby sa o plochu, ktorá je predmetom sporu, riadne staral, udržiaval ju, kosil a pod. Dodal, že v konaní bolo preukázané, že predmetná plocha nie je zo strany žalovaného ani obhospodarovaná. Na základe uvedeného odvolací súd tiež dospel k záveru, že predmetný pozemok nie je verejným priestranstvom v zmysle záverov prijatých súdom prvej inštancie. Zároveň skonštatoval správnosť záverov prvoinštančného súdu a vo vzťahu k námietkam sťažovateľa uvedeným v odvolaní dodal, že nie sú dôvodné, pretože v konečnom dôsledku nemôžu prívodiť zmenu zisteného skutkového a právneho stavu.

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako neprípustné.

6. Najvyšší súd odmietnutie dovolania sťažovateľa proti napadnutému rozsudku krajského súdu v podstatnom argumentačne založil na tom, že z obsahu dovolania nie je bez pochybností zrejmé, ktorú konkrétnu právnu otázku považoval sťažovateľ za rozhodujúcu pre rozhodnutie vo veci samej, pri ktorej riešení sa mal odvolací súd odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Poukázal na to, že sťažovateľ v dovolaní len reagoval na jednotlivé odseky odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, polemizoval so správnosťou jeho rozhodnutia, kritizoval v ňom

vyjadrené skutkové a právne závery a predkladal viaceré súdne rozhodnutia, v ktorých súdy zaviazali obec na zaplatenie bezdôvodného obohatenia súkromným vlastníkom za užívanie ich pozemkov, ktoré boli verejným priestranstvom, avšak bez zohľadnenia skutkových odlišností prejednávanej veci. Poukázal na to, že jediným v dovolaní uvedeným rozhodnutím, ktoré je možné považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, je rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 52/2009, avšak sťažovateľ na neho poukázal bez väzby na konkrétnu právnu otázku v ňom riešenú, pri ktorej riešení malo odvolacím súdom dôjsť k odklonu. Vo vzťahu k uvedenému rozhodnutiu poukázal na odlišné skutkové okolnosti veci, uviedol, že na rozdiel od tohto rozhodnutia v predmetnej veci ide o pozemok, ktorý je síce v územnom pláne žalovaného označený ako verejná zeleň, avšak nenachádza sa v obytnej zóne, je neudržiavaný a svojím charakterom a umiestnením žiadnym spôsobom neslúži pre potreby žalovaného či na zlepšenie života obyvateľov, ktorí ho reálne nijak neužívajú, a jeho oplotením by nedošlo k žiadnemu obmedzeniu v uspokojovaní ich potrieb alebo potrieb žalovaného. Dospel k záveru, že žalovaný ani obyvatelia sťažovateľovi nijakým spôsobom nebránili a ani ho neobmedzovali v jeho užívacích právach. Uvedené potvrdzuje aj tá skutočnosť, že časť tohto pozemku sťažovateľ po začatí súdneho konania predal ďalšiemu nadobúdateľovi, ktorý ho následne oplotil a užíva ho na súkromné účely. Nad rámec uviedol, že považuje za správne právne posúdenie veci prvoinštančným súdom, ktoré bolo potvrdené odvolacím súdom, keď za jeho základ vzal právny názor Najvyššieho súdu Českej republiky uvedený v rozhodnutí sp. zn. 28 Cdo 1498/2014, ktorý je plne akceptovateľný aj na tento spor. Poukázal na jeho závery, okrem iného na to, že od situácií, kde nebolo sporné, že verejne prístupný pozemok svojím určením slúži k zaisteniu priaznivých podmienok na život v obci a uspokojovanie potrieb jej obyvateľov, je nutné odlišiť prípady, ktorým je aj prípad prejednávanej veci, v ktorých ide o pozemok v obci, ktorý síce je prístupný každému, pretože sa jeho vlastníkom neusiluje o zamedzenie vstupu tretích osôb naň, avšak žiadnym spôsobom neslúži k uspokojovaniu všeobecných potrieb a jeho vlastníkom je ponechaná na úvahe voľba spôsobu jeho využitia bez toho, aby bolo trvané na užívaní tohto pozemku ako verejného priestranstva. Dodal, že za takých okolností nie je možné uzavrieť, že obec realizuje užívacie oprávnenie na úkor vlastníka formou jeho účelového určenia ako verejného priestranstva, preto nemôže obstať záver o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane obce. Pre vznik bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje predpoklad užívania takého pozemku, ktorý je významný z hľadiska zaistenia priaznivých podmienok na život v obci, nie akéhokoľvek voľne dostupného pozemku. V tejto súvislosti poukázal aj na ďalšie rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky, a to pod sp. zn. 28 Cdo 4208/2016, a jeho závery, že bezdôvodné obohatenie obce nemôže vzniknúť ani ak je pozemok verejnosťou využívaný iba živelne kvôli neprítomnosti technických prekážok zamedzujúcich prístup naň, hoci vlastníkom ostáva zachovaná možnosť vylúčiť z jeho užívania tretie osoby, pretože pre vznik bezdôvodného obohatenia na strane obce sa vyžaduje materiálne kritérium spočívajúce v určenosti tohto pozemku na uspokojovanie potrieb obyvateľov obce, prípadne faktická existencia funkčného významu tohto priestranstva pre sídelný celok, resp. obytnú zónu. Preto dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo od vyriešenia otázky, či pozemok sťažovateľa je alebo nie je verejným priestranstvom, pretože to, že pozemok je verejným priestranstvom, ešte samo osebe neznamená, že je verejnosťou aj skutočne užívaný. Dodal, že objektívnym znakom bezdôvodného obohatenia je objektívna fakticita vzniku majetkovej výhody alebo prospechu bez právneho dôvodu na úkor niekoho iného, merateľná a vyjadriteľná všeobecným peňažným ekvivalentom. Pre vznik bezdôvodného obohatenia nestačí len definovanie

pozemku ako verejná zeleň, ale vyžaduje sa aj materiálny znak spočívajúci v tom, že tento pozemok svojou povahou a umiestnením slúži k uspokojovaniu potrieb obyvateľov obce a na tento účel je aj reálne užívaný, čím je jeho vlastník bez súkromnoprávneho titulu obmedzovaný vo svojich užívacích právach bez plnenia mu zodpovedajúcej protihodnoty. Tento predpoklad však podľa najvyššieho súdu v danej veci naplnený nebol. Uviedol, že rozhodujúcou právnou otázkou v predmetnom spore teda bolo, či vlastníkovi pozemku definovaného ako verejná zeleň patrí náhrada za jeho užívanie aj v prípade, ak tento pozemok fakticky neslúži a nie je užívaný obcou alebo jej obyvateľmi pre uspokojovanie ich životných potrieb. Dospel k záveru, že sťažovateľ v dovolaní túto právnú otázku nekonkretizoval ani nenastolil, neuviedol, prečo právne posúdenie súdmi oboch inštancií pokladá za nesprávne a v čom spočíva nesprávnosť ich právnych záverov. Na záver uviedol, že sťažovateľ mal právne argumentovať, prečo je už len samotné označenie pozemku v územnom pláne ako verejná zeleň dostatočným právnym titulom pre priznanie náhrady za jeho užívanie, hoci fakticky nie je nijako užívaný obcou a jej obyvateľmi a ani neslúži pre ich potreby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutým rozhodnutiam namieta, že ako krajský súd, tak aj najvyšší súd sa mýlia, ak uvádzajú, že predmetný pozemok ([REDACTED] pozn.) nie je možné považovať za verejné priestranstvo, a teda že žalovaný na jeho úkor nerealizuje užívacie oprávnenie k tomuto pozemku formou jeho účelového určenia ako verejného priestranstva. Podľa jeho názoru došlo k bezdôvodnému obohateniu žalovaného, pretože schváleným územným plánom (č. 353/2010-3/XXIV z 25. novembra 2010, pozn.) bol tento pozemok označený za plochu verejnej zelene, ktorá sa tam aj reálne nachádzala, čím došlo k „uzurpácii“ jeho funkčného využitia a pozemok sa stal nevyužitelným pre iné účely. Uviedol, že nie je podstatné, či je možné pozemok definovať ako verejné priestranstvo v zmysle judikatúry, resp. či je aj reálne užívaný žalovaným alebo jeho obyvateľmi, má za to, že ak je pozemok určený ako verejná zeleň, tak jeho reálne užívanie nezohráva hlavnú úlohu. Argumentoval, že keďže žalovaný za verejnú zeleň nevyhlásil pozemok vo svojom vlastníctve, ale vo vlastníctve sťažovateľa, mal by preto sťažovateľovi za takéto obmedzenie vlastníckeho práva zaplatiť primeranú náhradu. Dodal, že kritérium reálneho užívania pozemku ani kritérium verejného priestranstva, ako ich aplikovali krajský súd a najvyšší súd, nezohráva hlavnú úlohu. Nemôže obstať argument, že v časti predmetného pozemku bolo zo strany žalovaného umožnené novému vlastníkovi túto časť oplotiť, navyše, že všeobecné súdy nedostatočne zistili skutkový stav, keďže zo strany žalovaného došlo k umožneniu oplotiť časť pozemku v čase, keď bolo zrejmé, že žalovaný pristúpi k zmene územného plánu a predmetný pozemok určí ako výrobnú a dopravnú plochu a územie na parkovanie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu zároveň namietal, že sa nestotožňuje s tým, že na jeho prípad nie je možné aplikovať rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 52/2009, pretože podľa sťažovateľa je irelevantné, aký druh verejnej zelene sa na jeho pozemku nachádzal a v akom rozsahu sa o ňu sťažovateľ staral. Dôležitou je podľa neho skutočnosť, že sa verejná zeleň na tomto pozemku nachádzala. Uviedol, že označením predmetného pozemku žalovaným ako verejnej zelene bol obmedzený v jeho užívaní, za obmedzenie vlastníckeho práva je nevyhnutné poskytnúť primeranú náhradu, pričom všeobecné súdy mu odmietli právnú ochranu poskytnúť, a tým porušili

jeho právo vlastníť majetok. Porušenie práva na súdnu ochranu vidí v tom, že všeobecné súdy neposúdili jeho nárok správne, pretože sa pri rozhodovaní obmedzili len na posudzovanie faktického užívania pozemku žalovaným a neposúdili náhradu za obmedzenie jeho užívacích práv vyplývajúcu z územného plánu, ktorý pozemok určil ako verejnú zeleň.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

8. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu.

9. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (I. ÚS 358/2019).

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým rozsudkom krajského súdu:

10. Pred posúdením námietok sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu ústavný súd konštatuje, že v danej veci je dvojmesačná lehota na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému rozsudku vyplývajúca z § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vzhľadom na dátum doručenia písomného vyhotovenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (27. apríla 2020, pozn.) právnenému zástupcovi sťažovateľa zachovaná (pretože ústavná sťažnosť bola na poštovú prepravu podaná v pondelok 29. júna 2020, pozn.).

11. Ústavný súd zdôrazňuje, že nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Úlohou ústavného súdu tak nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu

zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (m. m. I. ÚS 1/2020).

12. K zákonnej povinnosti všeobecných súdov náležite a presvedčivo odôvodniť ich rozhodnutia ústavný súd už v minulosti judikoval, že integrálnou súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (III. ÚS 57/2019). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. *Georgiadis v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

13. S poukazom na uvedené východiská ústavný súd pristúpil k prieskumu ústavnou sťažnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu. Pri posudzovaní otázky, či mohli byť napadnutým rozsudkom porušené sťažovateľom namietané práva, je v danom prípade potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku, ale aj odôvodnenie čiastočného rozsudku okresného súdu, s ktorým sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí prvoinštančného súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane, pretože prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (tak prvoinštančného, ako aj odvolacieho, pozn.), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (I. ÚS 441/2019).

14. Pretože sú sťažovateľovi odôvodnenia ako napadnutého rozsudku krajského súdu, tak aj prvoinštančným súdom vydaného čiastočného rozsudku dostatočne známe, ústavný súd ich na tomto mieste preto nebude podrobne rozoberať.

15. Len pre zdôraznenie (s poukazom na sťažovateľom uvádzanú argumentáciu, pozn.) uvedie, že krajský súd dospel na základe vykonaného dokazovania prvoinštančným súdom k rovnakému záveru, a to, že predmetný pozemok žiadnym spôsobom nemohol slúžiť k zlepšeniu života obyvateľov žalovaného. Poukázal na to, že sťažovateľ bol žalovaným opakovane vyzývaný, aby sa o predmetný pozemok riadne staral, nebol zo strany žalovaného nijak obhospodarovaný a žalovaný novému vlastníkovi umožnil v rámci stavebného konania tento pozemok (resp. jeho časť, pozn.) oplotiť.

16. Vzhľadom na skutočnosť, že krajský súd sa v napadnutom rozsudku v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením a právnym názorom prvoinštančného súdu, ústavný súd na tomto mieste zároveň poukazuje aj na relevantné závery odôvodnenia čiastočného rozsudku okresného súdu. Ten v podstatnej časti okrem iného uviedol, že pozemok nie je verejným priestranstvom v zmysle záverov právnej praxe (poukázal primárne na českú judikatúru – rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28 Cdo 1498/2014, pozn.). V súvislosti s uvedenými závermi právnej praxe argumentoval tým, že je nutné rozlíšiť prípad, keď ide o pozemok v obci, ktorý síce je prístupný každému, pretože jeho vlastník neusiluje o zamedzenie vstupu tretích osôb naň, ale žiadnym

spôsobom neslúži k uspokojovaniu všeobecných potrieb. Jeho vlastníkovi je tak ponechaná voľba spôsobu jeho využitia bez toho, aby sa trvalo na užívaní pozemku ako verejného priestranstva. Za týchto okolností tak nie je možné usudzovať, že by obec realizovala na úkor vlastníka užívacie oprávnenie k tomuto pozemku formou jeho účelového určenia ako verejného priestranstva. Nemôže tak obstať ani záver o vzniku bezdôvodného obohatenia obce. Ďalej uviedol, že pokiaľ je pozemok v územnom pláne označený ako verejná zeleň, ide len o regulatív možného nakladania a stavebnej činnosti na tomto pozemku. Dodal, že týmto sa z tohto pozemku nestáva pozemok využívaný pre potreby obce a jej obyvateľov. Okresný súd poukázal tiež na to, že aj z ním vykonanej obhliadky je zrejmé, že bol tento pozemok neudržiavaný, neoplotený, zarastený a nemôže tak slúžiť k zlepšeniu života obyvateľov žalovaného.

17. S poukazom na uvedené tak podľa posúdenia ústavného súdu napadnutý rozsudok krajského súdu, resp. závery v ňom uvedené (aj s poukazom na závery ním potvrdeného čiastočného rozsudku okresného súdu, pozn.) nie je možné označiť za arbitrárne, nelogické či z ústavnoprávneho hľadiska neudržateľné. Ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že jeho úlohou nie je preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

18. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neopodstatnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (I. ÚS 1/2020).

19. Na základe uvedeného preto ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

20. Ústavný súd v prvom rade zdôrazňuje, že v zmysle jeho stabilnej judikatúry otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd. Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa (m. m. II. ÚS 324/2010). To samozrejme neplatí, ak by najvyšší súd posúdil otázku prípustnosti dovolania ústavne neudržateľne v neprospech sťažovateľa.

21. Zároveň je vhodné pripomenúť, že cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať s tým, že tieto pravidlá budú

aplikované. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom. Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia práv sťažovateľa. Ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru, a teda nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia namietaného práva sťažovateľa už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. I. ÚS 528/2020).

22. Úlohou ústavného súdu bolo preto v danom prípade posúdiť, či najvyšší súd ako súd dovolací napadnutým uznesením nevybočil zo zákonného rámca, a teda či napadnutým uznesením nedošlo k porušeniu sťažovateľom namietaného práva, a to aj s poukazom na už uvedené východiská a možnosti ústavného prieskumu napadnutého uznesenia.

23. Po preskúmaní napadnutého uznesenia a dôvodov na odmietnutie podaného dovolania sťažovateľa v ňom uvedených, s poukazom na v ústavnej sťažnosti uplatnené námietky sťažovateľa, ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd dôvody, pre ktoré odmietol dovolanie, primerane, jasne a zároveň aj pomerne obsímne rozviedol, a to na stranách 3 až 7 (v bodoch 8 až 16) napadnutého uznesenia.

24. Pretože je sťažovateľovi aj odôvodnenie napadnutého uznesenia dostatočne známe, ústavný súd ho na tomto mieste nebude podrobnejšie rozoberať a bližšie rozvádzať jeho jednotlivé závery. Len pre doplnenie uvedie, že najvyšší súd sa s dovolaním sťažovateľa podľa názoru ústavného súdu vysporiadal ústavne konformným spôsobom.

24.1. Sťažovateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 421 ods. 1 písm. a) CSP (rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, pozn.). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že prax najvyššieho súdu, ktorý pri posudzovaní prípustnosti dovolania vyžaduje od dovolateľa a) konkretizovanie právnej otázky riešenej odvolacím súdom a uvedenie, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetlenie, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a súčasné označenie konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu, a napokon c) uvedenie, ako mala byť táto otázka správne riešená, už boli predmetom ústavnoprávneho prieskumu, a ústavný súd opakovane konštatoval, že tieto právne závery najvyššieho súdu nemožno považovať za svojvoľné či arbitrárne (obdobne napríklad v rozhodnutí č. k. IV. ÚS 101/2020 z 1. apríla 2020).

24.2. Najvyšší súd jasne uviedol, že musí ísť o právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej. Dodal, že z obsahu podaného dovolania nie je bez pochybností zrejmé, akú konkrétnu právnu otázku považoval sťažovateľ za rozhodujúcu pre rozhodnutie vo veci samej. Poukázal na to, že sťažovateľ v ňom len polemizoval so správnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu a kritizoval ním vyjadrené skutkové a právne závery, pričom predkladal súdne rozhodnutia, avšak bez zohľadnenia skutkových odlišností prejednávanej veci. Konštatoval preto, že dovolací súd nemohol svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú právnu otázku mal eventuálne sťažovateľ na mysli. K tomu ústavný súd dodáva, že povinnosť dovolateľa vymedziť a konkretizovať prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP treba vnímať

ako jeho povinnosť predostrieť vlastnú argumentáciu v prospech prípustnosti dovolania, a tak napomôcť preskúmaniu rozhodnutia dovolacím súdom. Pokiaľ ide o otázku vymedzenia dovolacích dôvodov, závery najvyššieho súdu korešpondujú aj s judikatúrou ústavného súdu, že za situácie, keď absentovalo zdôvodnenie prípustnosti uvedeného dovolacieho dôvodu, nebol najvyšší súd povinný ho svojim výkladom fakticky dopĺňať, domýšľať si a bádať nad tým, čo mal sťažovateľ na mysli (obdobne napríklad v rozhodnutí č. k. III. ÚS 47/2019-51 z 15. októbra 2019).

24.3. Zároveň najvyšší súd analyzoval aj rozhodnutie (sp. zn. 4 Cdo 52/2009, pozn.), ktorým sťažovateľ odôvodňoval odklon a rozdielnosť v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, a zdôvodnil, prečo ho nie je možné aplikovať na spor sťažovateľa. Z obsahu napadnutého uznesenia tiež vyplýva, že najvyšší súd preskúmal aj právne posúdenie veci prvoinštančným súdom a odvolacím súdom, a to nad rámec dovolacieho prieskumu, pričom dospel k záveru, že je správne. Poukázal na to, že pre vznik bezdôvodného obohatenia sa vyžaduje predpoklad užívania takého pozemku, ktorý je významný z hľadiska zaistenia priaznivých podmienok na život v obci, nie akéhokoľvek voľne dostupného pozemku, teda že sa vyžaduje materiálne kritérium spočívajúce v určenosti tohto pozemku na uspokojovanie potrieb obyvateľov obce. Uzavrel, že rozhodnutie dovolacieho súdu v tejto veci teda nezáviselo od vyriešenia otázky, či je pozemok sťažovateľa verejným priestranstvom alebo nie je, pretože to, že je verejným priestranstvom, ešte samo osebe neznamená, že tento pozemok je zo strany verejnosti aj skutočne užívaný. Doplnil, že pre vznik bezdôvodného obohatenia nestačí len definovanie pozemku ako verejná zeleň v územnom pláne, pretože len tým obci nevzniká žiadna majetková výhoda či prospech. Musí byť mestom, prípadne jeho obyvateľmi aj reálne užívaný, čo však v danom prípade nebolo naplnené.

25. Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu nevhliadol také nedostatky, ktoré by ho oprávňovali na vyslovenie záveru o porušení práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie. Závery najvyššieho súdu nie je možné označiť za zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu za ústavne neudržateľné. Iba v takomto extrémnom prípade by totiž ústavný súd mohol zasiahnuť do výsostnej právomoci najvyššieho súdu týkajúcej sa posudzovania prípustnosti podaného dovolania.

26. Ústavný súd preto opakovane zdôrazňuje, že mu nepatrí nahrádzať právne názory najvyššieho súdu, a pokiaľ tieto jeho závery v otázke prípustnosti dovolania vzhľadom na skutkový stav nie sú zjavne svojvoľné alebo nelogické, či z iného dôvodu ústavne neudržateľné, ústavný súd nemá dôvod do tejto výsostnej právomoci najvyššieho súdu v otázke ustálenia prípustnosti dovolania na základe prítomnosti zákonom predpokladaného dovolacieho dôvodu zasahovať (m. m. I. ÚS 139/2019). Na základe uvedeného preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na ochranu majetku napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

27. Sťažovateľ v podanej ústavnej sťažnosti zároveň namietal aj porušenie základného práva vlastníť majetok garantovaného čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu. „Článkom 20 ods. 1 ústavy sa vlastníčkovi priznáva len ochrana majetku, ktorý nadobudol v súlade s platným právnym poriadkom.“ (PL. ÚS 33/95). „Tento článok ústavy nevyhlasuje za základné ľudské právo

vlastníctvo samotné, ale právo byť vlastníkom, t. j. právo nadobúdať vlastníctvo. Vzťahuje sa na štátnych občanov Slovenskej republiky, cudzincov, právnické osoby slovenské i zahraničné a aj štát. Výklad tohto ustanovenia však neznamená, že každý má právo vlastníť akýkoľvek majetok... Uvedené ustanovenie ústavy treba vykladať tak, že každý má právo vlastníť majetok, ktorý ústavou alebo zákonom Slovenskej republiky nie je z tohto vlastníctva vylúčený.“ (PL. ÚS 38/95).

28. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že z napadnutých rozhodnutí nemožno vyvodíť nič, čo by signalizovalo, že by nimi mohlo dôjsť k neprípustnému zásahu do základného práva sťažovateľa vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a ods. 4 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny, ako aj práva na ochranu majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, preto odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti ústavnú sťažnosť aj v tejto časti.

29. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol ako celok, bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v jej petite.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2022

Miloš Maďar
predseda senátu